

EDİTÖRLERDEN

Saygıdeğer Araştırmacılar,

Mevcut koronavirüs (COVID-19) pandemisi, immun sistem bağışıklık eksikliğinden veya etkili bir aşının bulunmamasından dolayı önemli bir uluslararası sorun haline gelmiştir. Virüsün yeniliği ve klinik formu, daha önce benzeri görülmemiş bir hızda araştırmaları ve yayınları teşvik etmektedir. Bu araştırmaların çoğunun birincil odak noktası, insanlarda hastalık sürecinin klinik yönetimi ve virüsün muhtemel kökeni olmasına rağmen, araştırmaların ekonomik ve ekolojik etkileri de dahil olmak üzere bu küresel salgın sürecinde diğer önemli araştırma alanlarını oluşturmaktadır. Popülasyonlarda enfeksiyon oranlarını azaltmak için gerekli sosyal mesafe önlemlerinin uygulanması, halihazırda birçok alanda istenmeyen sonuçlara yol açmıştır.

Koronavirüsler yeni olmamakla birlikte son yıllarda insan ve hayvan hastalıkları (evcil ve vahşi hayvanlar, kümes hayvanları ve kemirgenler) ile ilişkilendirilmektedir. Bununla birlikte, pandemik salgına neden olan bu gibi zoonotik enfeksiyonlar, birçok alanda olumsuz etkilere neden olur. İnsan yaşamı, kamu güvenliği, sağlık sistemi ve ulusal ekonomik büyüme için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Gelecek perspektifinden bakıldığında, bu salgın insanları güvende tutmak için karmaşık ve endişe verici bir düzeye gelmektedir.

Hayvanlarımızın aşılama faaliyetleri, hayvansal ürünlerin sağlık zinciri korunarak insanlarımıza ulaştırılmasının sağlandığı gıda güvenliğine yönelik hizmetlerin başarı ile yönetilmesi, zoonoz hastalıkların bir kısmında rol oynayan vektörlerle mücadele çalışmalarının doğru olarak yürütülmesi zoonozlardan korunmanın temel aşamalarındandır. Zoonoz hastalıkların insan ölümlerinin yanısıra pek çok hayvanın da ölümüne neden olduğu, ekonomik anlamda da ülkelerin ciddi kayıplar yaşamasına neden olduğu unutulmamalıdır. Halen Veteriner hekimler, tüm dünyada olduğu gibi; Kuş Gribi, Kist Hidatik, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi, Brusella, Tüberküloz, Şarbon, Deli Dana ve Kuduz olarak sayabileceğimiz, çok riskli hastalıklarla mücadele etmektedir. Sağlıklı gıdanın tüketilmesinde, hayvanlardan insanlara geçen hastalıkların önlenmesinde veteriner hekimlerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Son 50 yılda ortaya çıkan AIDS, KKKA, Batı Nil Virüsü salgını, Kuş Gribi, Domuz Gribi, SARS, MERS ve en son COVID-19 pandemisi direkt hayvan kaynaklı salgınlardır. Özellikle insanların beslenmesinde önemli protein kaynağı olan hayvanlar dönem şarbon, veba, influenza gibi salgınlara maruz kalmakta gıda kaynaklarımız olumsuz etkilenmekte. Sağlıklı insan için sağlıklı gıda ve sağlıklı çevre olmazsa olmaz koşullardır. Mevcut bilimsel veriler Köpek, kedi gibi evcil hayvanlar, büyükbaş veya domuz gibi besi hayvanları Sars-CoV-2 (Koronavirüs) veya Covid-19 taşıyıcı ya da bulaştırıcı olduğuna dair bir kanıt sunmamaktadır.

Pandemi süreciyle birlikte mevcut literatürde tedbir alınmadan, COVID-19 hastalarının virüs hakkında daha fazla bilgi elde edilene kadar evcil hayvanlarla temaslarını sınırlandırmaları önerilmektedir. Uluslararası Halk Sağlığı Veterinerler Birliği (NASPHV) uyarınca, COVID-19 ile enfekte olmuş bireylerin evcil hayvanlarına kendileri değil de sağlıklı bireylerin bakması tavsiye edilmektedir. Zorunlu hallerde COVID-19 hastalarının evcil hayvanına bakması gerekiyorsa, yüz maskesi takmaları; kendi yiyeceklerini paylaşmamaları, hayvanla yakın temasta bulunmaması ve onlarla herhangi bir zorunlu temastan önce ve sonra ellerini yıkamaları yine uluslararası veteriner örgütleri (NASPHV) tarafından önerilmektedir.

Bu krizin yerel ve küresel düzeyde mevcut etkisini anlamak, buradan alınacak dersler, COVID-19'un devam eden etkisini belirlemeye yardımcı olabilecek ve bu pandemiden başarılı bir şekilde çıkılması için hayvan sahiplerini ve daha geniş bir kitleyi bilgilendirmek için gelecekteki stratejilerin belirlenmesine katkı sağlayabilecektir. Eurasian Journal of Veterinary Sciences'in bu özel sayısı, bahsi geçen bu konuları ele alan çalışmalar ile özel sayısını tamamlamıştır.

Bu özel sayı, Koronavirüsler ve COVID-19 ile mücadelede daha fazla bilgi sağlamayı amaçlayan son trendlere ve güncellemelere göz atmanıza yaracak ulusal ve uluslararası düzeyde oldukça önemli bir kaynak olacaktır. Bu özel sayı, farklı stratejik önlemler kullanan Koronavirüsler, COVID-19 ile ilgili sızırma yapan araştırma ve özlü inceleme çalışmaları ile tamamlanmıştır. Makaleler; bu özel sayının tematik yönlerini kapsayan tüm önemli yönleri kapsayacak şekilde tasarlanmıştır.

EDİTÖRLER KURULU

Prof. Dr. Cafer TEPELİ

Doç. Dr. Mustafa Agah TEKİNDAL

Doç. Dr. Mustafa Bahadır ÇEVİRİMLİ

Dr. Öğr. Üyesi Hasan ALKAN,

Araş. Gör. Zekeriya Safa İNANÇ

